

5. Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник Київ.: Олімп. л-ра, 2010. 370 с.

#### References

1. Bezugla K. (2021) Vplyv ozdorovcho-rekreacijnoi rukhovoi aktyvnosti na zberezhenja zdorov'ja naselennja // Aktualjni problemy fizychnoi kultury, sportu ta fizychnogho vykhovannja: zb. materialiv II Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. z mizhnar. uchastju. Poltava: Nac. un-t im. Ju. Kondratjuka. S. 250-252. [in Ukrainian].
2. Kirsanov V.V. (2001). Rekreativni vymogy do orhanizaciji sportyvnogho dozvillja. Visnyk KNUKiM. Ser. Pedagoghika. [in Ukrainian].
3. Korzh N.L. (2016). Formuvannja cinnisnogho stavlennja u studentiv specialjnosteju do fizychnoi kultury v procesi samostijnykh zanjatj : avtoref. dys.kand. nauk z fiz. vykhovannja i sportu. Dnipro. 21 s. [in Ukrainian].
4. Krucyevych T.Ju., & Andrijejeva O.V. (2013) Teoretynni osnovy doslidzhennja fizychnoi rekreaciji jak naukova problema. Sportyvnyj visnyk Prydniprova. S. 5-13. [in Ukrainian].
5. Krucyevych T.Ju., & Bezverkhnja Gh.V. (2010). Rekreativna u fizychnij kulturi riznykh hrup naselennja: navch.posibnyk Kyjiv.: Olimp. l-ra. 370 s. [in Ukrainian].

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).75](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).75)  
УДК 796.011.1-057.87:[378: 005.6]

**Мунтян В. С.**  
<https://orcid.org/0000-0002-9133-684X>  
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,  
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків  
**Попрошаєв О. В.,**  
<https://orcid.org/0000-0001-7059-341X>  
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,  
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

### ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ З ОЗДОРОВЧОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Питання реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської молоді в контексті викликів сьогодення. **Мета.** Визначити основні питання ефективності реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської молоді в контексті викликів сьогодення (в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення). Аналіз нормативно-правових актів та науково-методичної літератури показав: нормативно-правові акти, що регулюють питання фізичного виховання в закладах освіти приймаються безсистемно та не вирішують проблем популяризації рухової активності, поліпшення здоров'я та підвищення рівня фізичної підготовленості студентської молоді; керівництво навчальних закладів оминає розпорядження та листи щодо регламентації діяльності кафедр фізичного виховання, оскільки вони носять рекомендаційний характер і не є обов'язковими для виконання. Це призвело до ліквідації кафедр фізичного виховання в багатьох вищих навчальних закладах країни. Проблеми дотримання здорового способу життя та фізичної активності значно загострилися у зв'язку з повномасштабним вторгненням військ російської федерації в Україну. Тривалість бойових дій проти російської агресії розкрило проблеми недостатнього рівня фізичної підготовленості студентської молоді, потенційного резерву для Збройних Сил, захисників Вітчизни. **Висновки.** Державні програми в рамках Національної стратегії з оздоровчої рухової активності населення та рекомендації не виконуються через їх декларативність та бюрократизм. Міністерству освіти і науки України спільно з іншими міністерствами та відомствами необхідно прийняти наказ, яким зобов'язати навчальні заклади запровадити відповідні програми з фізичної підготовки, спрямовані на підготовку молоді до майбутньої професійної діяльності, життя та захисту Батьківщини, розробити дієві нормативно-правові акти та рекомендації щодо їх реалізації, переглянути нормативи та удосконалити механізми тестування рівня фізичної підготовленості студентської молоді.

**Ключові слова:** національна стратегія, рухова активність, тестування, фізична підготовка.

**Muntian Viktor, Poproshaiev Oleksandr. The question of implementation of the National strategy on health-improving motor activity of student youth in the context of today's challenges. Goal.** To determine the main issues of the effectiveness of the implementation of the National strategy for health improving physical activity of student youth in the context of the current challenges (in the conditions of martial law and post-war recovery). The analysis of legal acts and scientific and methodological literature has shown that the legal acts regulating physical education in educational institutions are adopted haphazardly and do not solve the problems of promoting physical activity, improving health and increasing the level of physical fitness of student youth; the management of educational institutions bypasses orders and letters regulating the activities of physical education departments, as they are advisory in nature and are not binding. This has led to the elimination of physical education departments in many higher education institutions across the country. The problems of maintaining a healthy lifestyle and physical activity have been significantly exacerbated by the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation. The duration of hostilities against russian aggression has revealed the problems of insufficient physical fitness of student youth, a potential reserve for the Armed Forces and defenders of the Motherland. **Conclusions.** State programmes under the National strategy for healthy

physical activity and recommendations are not implemented due to their declarative nature and bureaucracy. The Ministry of Education and Science of Ukraine, together with other ministries and departments, should adopt an order obliging educational institutions to introduce appropriate physical training programmes aimed at preparing young people for future professional activities, life and defence of the Motherland, develop effective regulations and recommendations for their implementation, review standards and improve mechanisms for testing the level of physical fitness of student youth.

**Key words:** national strategy, motor activity, testing, physical training.

**Постановка проблеми.** Сьогодні можна констатувати, що за більш ніж тридцять років незалежності в Україні не сформульовано послідовної та ефективної стратегії розвитку масової фізичної культури та фізичної активності молоді. Нормативно-правові акти, що регулюють питання фізичного виховання в закладах освіти приймаються безсистемно та не вирішують проблеми популяризації рухової активності, поліпшення здоров'я та підвищення рівня фізичної підготовленості студентів. Відсутні ефективні механізми практичної реалізації Державної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської та допризовної молоді.

Результати досліджень, які відображені в «Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року» свідчать про низький стан здоров'я та фізичної активності студентської молоді, продовжується тенденція до погіршення стану здоров'я підлітків [1]. Гіподинамія та малорухливий спосіб життя є однією з важливих причин розвитку різноманітних захворювань. Кількість студентів, які за станом здоров'я віднесені до *спеціальної* медичної групи збільшується з кожним роком. Однак керівництво закладів освіти *наполягають* на відсутність конкретних наказів МОН щодо регулювання діяльності кафедр фізичного виховання та *ігнорують* нормативно-правові акти (*листи та розпорядження*), оскільки вони не є обов'язковими до виконання. Це призвело до ліквідації кафедр фізичного виховання в багатьох закладах освіти країни.

Запровадження карантинних обмежень у зв'язку з пандемією Covid-19 призвело до різкого зниження фізичної активності населення. Майже всі учасники навчального процесу перейшли на дистанційне навчання.

Проблема дотримання здорового способу життя та фізичної активності значно загострилася у зв'язку з повномасштабним вторгненням військ російської федерації в Україну. Перебування в зоні бойових дій або в регіонах, що зазнають інтенсивних обстрілів, відсутність відповідних місць та елементарних умов для занять фізичними вправами суттєво впливають на рухову активність, фізичне та психічне здоров'я студентської молоді і, в цілому, населення країни. Руйнування спортивної та рекреаційної інфраструктури закладів освіти, відтік кадрів, служба у лавах Збройних Сил України та залучення до волонтерської діяльності також актуалізують проблеми фізичної активності, дотримання здорового способу життя. Особливо актуальною стала проблема поповнення військового резерву Збройних Сил України, що ускладнює процеси своєчасної ротації з метою відновлення, зняття фізичного та психологічного навантаження військових. Тривалість бойових дій проти російської агресії також розкрило проблему недостатнього рівня морально-вольової і фізичної підготовленості військовозобов'язаних, патріотичного виховання молоді, потенційних захисників Вітчизни.

**Аналіз літературних джерел.** Нормативно-правові акти, які були прийняті МОН України, починаючи з 2015 року негативно вплинули на організацію навчального процесу з фізичного виховання в закладах вищої освіти, призвели до значного зменшення навчального навантаження кафедр фізичного виховання та скорочення штатів викладачів. Багато запитань та суперечок викликала постанова Кабінету Міністрів України № 1045 від 09.12.2015 р. «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» [2]. Лист МОН України №1/9-454 від 25.09.2015 р. «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» не роз'яснює рекомендації до наказу МОН України від 26.01.2015 р. №47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», які містяться в додатку до листа МОН України №1/9-126 від 13.03.2015 р., де зазначено, що «заняття з фізичної культури в спортивних секціях можуть бути організовані як факультативи...» (поза навчальних планів та підсумкового контролю) [10].

Залишаються актуальними питання визначення місця навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в національній системі освіти в контексті інтеграції вищих навчальних закладів України до європейського освітнього простору. На етапі реформування національної системи освіти відповідно до стандартів європейського освітнього простору, необхідно зберегти науково-методичну базу та науково-кадровий потенціал кафедр фізичного виховання. Найбільш прийнятною моделлю організації фізичного виховання в перехідний час є поєднання традиційної та секційної форм навчання та їх вираховування в навчальних планах [9].

За останні роки значно зросла кількість учнівської та студентської молоді, які за станом здоров'я віднесені до *спеціальної медичної* групи. Причиною такого стану є негативне ставлення МОН та керівництва багатьох ЗВО до фізичного виховання студентів. Нині суттєво зменшилась кількість студентів які здатні скласти *нормативи Державного тестування*. Більшість з них складають нормативи формально або за вимогами *спеціальної медичної групи*. Необхідно вирішити питання впровадження в закладах вищої освіти програм *спортивно-прикладної фізичної підготовки* в рамках навчальної дисципліни «Фізична культура». Актуальними є питання мотиваційно-ціннісного ставлення всіх учасників навчально-виховного процесу до виховання здорової молоді, зміцнення їх здоров'я, підтримання високого рівня працездатності протягом усього періоду навчання, формування необхідних компетентностей з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності та перманентної підготовки молоді як захисників Батьківщини, виходячи з реалій сьогодення та можливих викликів у майбутньому [8].

Під час практичних занять з фізичного виховання та фізичної підготовки курсантів, діяльність яких в майбутньому пов'язана з роботою в умовах підвищеної відповідальності і безпеки, необхідно акцентувати увагу на питання підвищення рівня морально-вольових якостей та вирішення завдань, пов'язаних з вимогами службової діяльності [7, 8].

Сьогодні в Україні достатньо гостро стоїть питання формування резерву збройних сил. Аналіз досвіду Ізраїлю показує, що формування кадрового потенціалу армії здійснюється з урахуванням національної ментальності та сучасних етапів формування її боєздатності. В Ізраїлі існують молодіжні організації, які здійснюють початкову військову підготовку

молоді. Призовники проходять ретельний відбір, який включає: інтерв'ю, психотехнічне тестування, тести на перевірку рівня фізичної підготовленості, стану психіки та інтелектуального потенціалу [4].

Останнім часом загострилися проблеми здоров'я нації, відношення молоді до здорового способу життя та фізичної активності, оптимізації фізичної підготовки курсантів, як однієї з компонент професійної підготовки. Так, рівень фізичної підготовленості у вступників до лав Національної академії державної прикордонної служби України знижується з кожним роком. Це пов'язано в цілому з державною політикою щодо фізичного виховання молоді та особистим ставленням самих абітурієнтів до власного рівня фізичної підготовленості. Тому, заслуговує на особливу увагу необхідність та важливість фізичної підготовки як у період навчання, так і під час проходження служби майбутніми офіцерами. Зв'язок між рівнем фізичної підготовленості й ефективністю виконання офіцерами військово-професійних завдань є очевидним, особливо в сучасних умовах, коли від загально-фізичних кондицій та морально-психологічної стійкості офіцерського складу залежить не лише спроможність виконувати покладені на них обов'язки, а й життя і здоров'я підлеглих військовослужбовців [5].

З точки зору зміцнення здоров'я та обороноздатності країни, моніторинг фізичного здоров'я та фізичної активності є важливим як індикатор здоров'я населення та рівня військової готовності. Результати дослідження підкреслюють важливість фізичної активності та занять спортом у швейцарському суспільстві. Однак ці позитивні результати не компенсують викликів у сьогоdnішніх зусиллях щодо зміцнення здоров'я населення та національної оборони. Військові організації повинні знайти способи підвищення рівня фізичної підготовленості своїх рекрутів перед військовою службою та адаптувати перші тижні базової військової підготовки відповідно до можливостей призовників, розробляти мобільні навчальні програми тощо. Такі підходи матимуть позитивний вплив на показники фізичної підготовленості майбутніх поколінь [14].

Кожний громадянин Швейцарії зобов'язаний проходити військову або альтернативну цивільну службу. На етапі підбору, здійснюється розподіл кандидатів з урахуванням інтегрального рівня підготовленості призовника у тому числі і фізичної [13]. Призовники проходять психотехнічні тести, які суттєво впливають на інтегральну оцінку кандидата. Саме за підсумками тестування вирішується питання про направлення призовника в престижні війська і підрозділи. Тести, серед іншого, включають перевірку рівня фізичної підготовленості рекрута, стану його психіки та інтелектуального потенціалу [11].

Дослідження, спрямовані на вплив регулярної фізичної активності на здоров'я населення показало, що позитивне рішення даного питання потребує впровадження комплексу заходів, серед яких: загальношкільні програми, міське планування, інтеграція сприяння фізичній активності в системи первинної медичної допомоги, загально громадські програми *спорт для всіх*, громадська освіта тощо. У цьому контексті особливу роль відіграє охорона здоров'я, особливо її доступ до фізично неактивних осіб. Розробка національної програми дозволить вивчити та краще використовувати потенціал лікарів (медичних працівників) у просуванні фізичної активності [12].

**Мета статті.** Визначити основні питання ефективності реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської молоді в контексті викликів сьогоdnення (в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення).

#### **Завдання дослідження:**

1. Здійснити аналіз науково-методичної літератури з питань реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності, фізичного виховання студентської молоді, фізичної підготовки та поповнення військового резерву в арміях зарубіжних країн.

2. Встановити основні питання організації навчального процесу з фізичного виховання скрізь призму Національної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської молоді в контексті викликів сьогоdnення.

3. Узагальнити дані, отримані під час дослідження, виділити та обґрунтувати проблемні питання реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності студентської молоді в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

**Методи дослідження:** аналіз науково-методичної літератури, нормативно-правових актів, інших джерел інформації, компаративний аналіз, узагальнення та обґрунтування даних.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Реформа системи фізичного виховання повинна здійснюватися з урахування низки показників, серед яких пріоритетним є стан здоров'я та патріотичного виховання української молоді, майбутніх захисників Вітчизни, підготовка резерву військовозобов'язаних для поповнення лав Збройних Сил України. Дана проблематика не вирішувалася на протязі десятиріч років та навіть залишається без належної уваги і після повномасштабного вторгнення військ російської федерації в Україну.

У колективних зверненнях спортивної спільноти Слобожанщини (з ініціативи завідувача кафедри фізичного виховання НЮУ імені Ярослава Мудрого) до Міністрів освіти і науки України Квіта С. М. (2016), **Гриневич Л.М.** (2016, 2018) та Шкарлета С.М. (2021) підкреслювалося, що недоцільно скасовувати навчальну дисципліну «Фізичне виховання» та ліквідувати відповідні кафедри, тому що це єдина дисципліна яка вирішує одночасно освітні, виховні, оздоровчі завдання та відіграє значну роль у підготовці студентської молоді до військової служби у лавах Збройних Сил України, виховання захисників Вітчизни. Зазначено, що після видання Міністерством освіти і науки України протягом 2014-2015 рр. низки наказів та інструктивних листів, дисципліна «Фізичне виховання» у закладах освіти перестала вважатися *обов'язковою*, в деяких закладах була виключена з навчальних планів або ліквідована.

Лист МОН України №1/9-454 від 25.09.2015 р. «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» не сприяв вирішенню питань, які виникли в результаті запропонованих рекомендацій до наказу МОН України від 26.01.2015 р. №47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», які містяться в додатку до листа МОН України №1/9-126 від 13.03.2015 р., де зазначено, що «заняття з фізичної культури в спортивних секціях можуть бути організовані як факультативи (до навчальних планів не включаються, форм підсумкового контролю не мають)». У зв'язку з цим значно зменшилося навчальне навантаження кафедр і скоротився штат викладачів.

Окремо було звернуто увагу на те, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. №1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» [2]

Міністерством освіти і науки України разом з Міністерством молоді та спорту, Міністерством внутрішніх справ та Міністерством оборони України, іншими органами виконавчої влади були розроблені тести і нормативи для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України, починаючи з 2017 року.

Слід зазначити, що практична реалізація цього положення могла б позитивно вплинути на розвиток фізичного виховання та спорту у навчальних закладах та підвищення рівня фізичної підготовленості студентської молоді, так як студентів необхідно підготувати до виконання відповідних нормативів. Це потрібно для уникнення трагічних наслідків при виконанні контрольних вправ, оскільки за цей час рівень здоров'я населення України значно погіршився.

Однак, виникає запитання про об'єктивність і доцільність такої інтерпретації документа, про готовність викладачів або керівників кафедр фізичного виховання брати на себе відповідальність за проведення тестування непідготовленого населення України в той час, коли не можна тестувати навіть студентів старших курсів, так як вони не відвідують заняття з фізичного виховання і викладачі не володіють інформацією про стан їхнього здоров'я.

Відомо, що для нормального функціонування людського організму і збереження здоров'я необхідні оптимальні і регулярні дози рухової активності, відповідні способу життя конкретної людини і енерговитратами її організму (у нашому випадку об'єктом вивчення є студенти). Досвід показує, що при правильній побудові процесу навчання, позитивного результату можна досягнути навіть під час проведення дистанційних занять з фізичного виховання, якщо переконати студента, що він відвідує заняття *для себе*, для зняття нервово-емоційного напруження (після лекцій, семінарів), для поліпшення власного здоров'я, а не для викладача або для отримання заліку.

Впровадження дистанційних, онлайн занять у більшості навчальних закладів країни, значно ускладнює процес перевірки рівня фізичної підготовленості школярів та студентів та практично унеможлиблює визначення об'єктивного стану з даного питання [8].

Під час обговорювання зазначених проблем керівництво закладів вищої освіти *запитують* про наявність *наказу* МОН (не *рекомендацій* та *листів*), який регулює питання діяльності кафедр фізичного виховання. Тому питання здоров'я підростаючого покоління, а в цілому нації має вирішуватися на державному рівні. Повинна бути політична воля та відповідний наказ МОН України, спрямований на вирішення проблем створення дієвої системи фізичного виховання студентської молоді та оптимізації її функціонування.

Для забезпечення об'єктивних показників рівня здоров'я студентської молоді необхідно проводити медичний огляд на початку навчального року та за його результатами розподіляти студентів, за станом здоров'я, на медичні групи: *основну, підготовчу та спеціальну*. Однак в деяких ЗВО медичний огляд проводиться в жовтні-листопаді, що дає підстави (викладачам) проводити заняття зі студентами у *щадному режимі* (за програмою спеціальної медичної групи (СМГ)). Такім чином, тестування рівня фізичної підготовленості студентів за перший семестр проводиться формально, за нормативами СМГ. В другому семестрі викладачі дотримуються також принципу *«як би чого не вийшло»* і більшість студентів закінчують другий семестр, а з ним і навчальний рік та, взагалі вивчення дисципліни, з майже нульовими показниками.

Априорі не можна заперечувати все, що в попередніх нормативно-правових актах або програмах підготовки було корисно для галузі освіти, програм підтримання здоров'я, фізичної активності та підготовки молоді до дорослого життя, особливо до служби у лавах Збройних Сил. Так, *закон заперечення* (закон наступності та циклічності розвитку) узагальнює інші закони діалектики, розкриває загальну тенденцію розвитку, його спрямованість. Діалектичне заперечення являє собою *заперечення-зняття і поєднання на вищій стадії розвитку*, перехід у нову якість (коли кількісні зміни виходять за рамки *норми*). Резюмуючи зазначене можна констатувати, що не варто відхиляти ефективні види та програми підготовки, проте згідно *Закону заперечення* слід *зняти* нераціональне та здійснити *поєднання на вищій (конкретній) стадії розвитку*, для реалізації *зміни-переходу у нову якість*. Наприклад, Скаутський рух (*scouting*) де метою є підтримка фізичного, розумового і духовного розвитку молоді, а *виховання* є процесом сприяння постійному, впродовж життя, розвитку людини як особистості і як члена суспільства [6].

Питання якісної підготовки молоді необхідно вирішувати через впровадження адаптованих навчальних програм з урахуванням реалій сьогодення, формування позитивної мотивації студентів/курсантів до навчання, патріотичне виховання молоді, майбутніх захисників Вітчизни. Впровадження *професійно-прикладних, практико-орієнтованих* програм підготовки в закладах освіти сприятимуть підвищенню рівня фізичної та психологічної підготовленості студентів, розширенню адаптаційних можливостей їх організму до специфічних впливів, пов'язаних з майбутньою діяльністю. Під час занять необхідно вчити тому що потрібно в реальному житті, формувати у студентів/курсантів твердої впевненості в собі, виховувати морально-вольові якості, пов'язані з вимогами прикладної діяльності та спрямовані на вирішення практичних завдань (робити те, що *треба*, а не те, що *хочеться*).

Потребує окремої уваги питання відповідності понятійного апарату з теорії та практики фізичного виховання. Якщо у всіх видах спорту є термін «підготовка» і це означає, що здійснюється певний процес, то термін «фізична культура» не відображає суті та змісту навчальних програм. «Фізична культура» - органічна частина загальнолюдської культури, «невід'ємна складова загальної та професійної культури особистості...». Для визначення *процесу* навчання більш доречний термін «Фізичне виховання» - педагогічний процес, спрямований на зміцнення здоров'я людини, навчання рухів, розвитку фізичних якостей, функціональних здібностей організму людини, оволодінні спеціальними фізкультурними знаннями і формуванні усвідомленої потреби в регулярних заняттях.

Однак з метою організації процесу навчання, спрямованого на підготовку студентської молоді до дорослого життя та цілеспрямованої підготовки резерву/військовозобов'язаних до служби в лавах Збройних Сил, найбільш доцільний термін «Фізична підготовка» – процес формування певних фізичних якостей, умінь, рухових навичок і розвитку фізичних здібностей, необхідних у конкретній професійній, спортивній та військової діяльності; регулярні фізичні заняття, мета яких полягає в досягненні чи збереженні високого рівня підготовленості.

Таким чином, Україні потрібна сучасна система підготовки здорової і готової до захисту Вітчизни молоді з урахуванням українських національних традицій та власного досвіду захисту своєї землі. Досвід Фінляндії показує, що дітей потрібно готувати до життя, а не до екзаменів. В початковій школі слід вивчати предмет «Фізична культура», середньої школі – «Фізичне виховання», а в старших класах, коледжах та закладах вищої освіти – «Фізична підготовка».

Позитивні зміни відбулися у зв'язку з переглядом Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, затвердженого та введеного в дію *Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644*. Так, у параграфі V. «Перелік обов'язкових компетентностей випускника», додано нова редакція загальної компетентності (ЗК13) «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства ... використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя» [3].

На підставі цього Наказу, у 2022 році, в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого було розроблено нові: Програма навчальної дисципліни (ПНД), Робоча програма (РПНД) та Силабус навчальної дисципліни «Фізична культура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право», де чітко прописані: мета та завдання дисципліни, перелік загальних, спеціальних та предметних компетентностей здобувачів вищої освіти, очікувані результати навчання, педагогічний контроль, критерії оцінювання результатів навчання, шкала підсумкового педагогічного контролю тощо.

Однак, слід підкреслити, що з причин дефіциту часу на засвоєння програмного матеріалу, коли навантаження за розкладом складає 2 години на тиждень, по чотири заняття на вивчення одного модуля/теми, вирішити проблему формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей студентів майже неможливо. Тому викладачі кафедри здійснюють акцент на засвоєння основних методичних рекомендацій для розвитку фізичних якостей та пошуку оптимальних варіантів проведення студентами самостійних занять. Під час воєнних дій фізична активність сприяє підтриманню та зміцненню фізичного та психічного здоров'я людини, допомагає подолати стрес, тривожності і прояви страху.

**Висновки.** Державні програми в рамках Національної стратегії з оздоровчої рухової активності населення не виконуються через їх декларативність та бюрократизм. Нормативно-правові акти, що регулюють питання фізичного виховання в закладах освіти приймаються безсистемно та не вирішують проблем популяризації рухової активності, поліпшення здоров'я та підвищення рівня фізичної підготовленості студентської молоді.

Міністерству освіти і науки України спільно з іншими міністерствами та відомствами необхідно розробити дієві нормативно-правові акти та рекомендації щодо їх реалізації, *прийняти наказ*, яким зобов'язати навчальні заклади запровадити відповідні програми зі спортивно-прикладної фізичної підготовки, спрямовані на підготовку молоді до майбутньої професійної діяльності та захисту Батьківщини.

Сьогодні суттєво зменшилась кількість студентів які здатні скласти нормативи Державного тестування. Більшість студентів складають нормативи формально або за вимогами спеціальної медичної групи. Для вирішення цих питань, в закладах вищої освіти, слід переглянути нормативи та удосконалити механізми тестування реального рівня фізичної підготовленості студентської молоді; запровадити курси спортивно-прикладної та професійно-прикладної фізичної підготовки.

#### Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 930 від 19.08.2022) Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року №1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text>
3. Наказ МОН № 644 від 20.07.2022 "Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. <https://yvu.com.ua/nakaz-mon-644-vid-20-07-2022-pro-zatverdzhennya-standartu-vyshhoyi-osvity-zi-spetsialnosti-081-pravo-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vyshhoyi-osvity/>
4. Біліченко В.М. (2022). Ізраїльський досвід формування кадрового потенціалу збройних сил. *Публічне урядування*, 5 (33), С. 11-15.
5. Гнидюк О.П., Ліпатова Ю.Р. (2022). Фізична підготовка як одна з військово-прикладних компонент підготовки курсантів у Національній академії державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. *Фізичне виховання та спорт*, (2), С. 7-12.
6. Енциклопедія освіти. Академія пед. наук України; головний редактор В. Г. Кремінь. Юрінком Інтер, Київ, 2008. С. 828-830.
7. Мунтян, В.С. (2019). «Спортивно-прикладна фізична підготовка як складова програми підготовки курсантів» «Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони». Право, Харків, НЮУ ім. Ярослава Мудрого. С.57–60.
8. Мунтян В.С. (2023). Питання впровадження програм спортивно-прикладної фізичної підготовки в закладах вищої освіти. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Прикладне значення фізичної та військової підготовки у майбутній професії». Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». С 106-112.
9. Попрошаєв О.В., Мунтян В.С., Островський М.В. (2016). Визначення місця та ролі навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в національній системі освіти. *Спортивна наука України*, № 10. С. 46-53.
10. Попрошаєв О.В., Мунтян В.С., Білик О.А. (2019). Питання реформування навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України. *Молодий вчений* №4.2 (56.2). С. 52-58

11. Флурі Ф., Бадрак В. Сучасний досвід призову на строкову службу та формування військового резерву. Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння, Женева – Київ, 2017, 86 с.
12. Brian W. Martin, Oliver Padlina, Eva Martin-Diener, Raphael Bize, Jacques Cornuz, Sonja Kahlmeier. Physical activity promotion in the health care setting in Switzerland. Schweizerische Zeitschrift für Sportmedizin und Sporttraumatologie 62 (2), 19-22, 2014.
13. Military service in Switzerland - ch.ch Swiss Authorities. <https://www.ch.ch/military-service-and-civilian-service>
14. Thomas Wyss, Lilian Roos, Fabian Studer, Urs Mäder, Christiane Beuchat, and Kaspar Staub. Development of physical fitness performance in young Swiss men from 2006 to 2015. Scand J Med Sci Sports. 2019 Apr; 29(4): 586-596.

#### References

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2020 р. № 1089 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 930 від 19.08.2022) Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року №1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text>
3. Nakaz MON № 644 від 20.07.2022 «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. <https://yvu.com.ua/nakaz-mon-644-vid-20-07-2022-pro-zatverdzhennya-standartu-vyshchoyi-osvity-zi-spetsialnosti-081-pravo-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vyshchoyi-osvity/>
4. Bilichenko V.M. (2022). Izrail's'kyi dosvid formuvannya kadrovoho potentsialu zbroynykh syl. Publichne uryaduvannya, (5 (33)). S. 11-15.
5. Hnydyuk O.P., Lipatova, Y.U.R. (2022). Fyzychna pidhotovka yak odna z viys'kovo-prykladnykh komponent pidhotovky kursantiv u Natsional'noyi akademiyi derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Fyzychne vykhovannya ta sport, (2). S. 7-12.
6. Entsiklopediya osvity. Akademiya ped. nauk Ukrainy; holovnyy redaktor V. H. Kremin'. Yurinkom Inter, Kyiv, 2008. S. 828-830.
7. Muntyan, V.S. (2019). «Sportyvo-prykladna fyzychna pidhotovka yak skladova prohramy pidhotovky kursantiv» «Aktual'ni pytannya zabezpechennya sluzhbovo-boyovoyi diyal'nosti syl sektoru bezpeky i oborony». Pravo, Kharkiv, NYUU im. Yaroslava Mudroho. S. 57-60.
8. Muntyan V.S. (2023). Pytannya vprovadzhennya prohram sportyvo-prykladnoyi fyzychnoyi pidhotovky v zakladakh vyshchoyi osvity. Materialy II Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi «Prykladne znachennya fyzychnoyi ta viys'kovoyi pidhotovky u maybutnii profesiyi». Kyiv: DNU «Instytut modernizatsiyi zmistu osvity». S. 106-112.
9. Poproshayev O.V., Muntyan V.S., Ostrovs'kyi M.V. (2016). Vyznachennya mistysya ta roli navchal'noyi dystsypliny «Fyzychne vykhovannya» v natsional'niy systemi osvity. Sportyvna nauka Ukrainy, № 10. S. 46-53.
10. Poproshayev O.V., Muntyan V.S., Bilyk O.A. (2019). Pytannya reformuvannya navchal'noyi dystsypliny «Fyzychne vykhovannya» u zakladakh vyshchoyi osvity Ukrainy. Molodyy vcheny №4.2 (56.2). S. 52-58.
11. Fluri F., Badrak V. (2017). Suchasnyy dosvid przyzovu na strokovu sluzhbu ta formuvannya viys'kovoho rezervu. Tsentri doslidzhen' armiyi, konversiyi ta rozzbroyennya, Zheneva – Kyiv, 2017, 86 s.
12. Brian W. Martin, Oliver Padlina, Eva Martin-Diener, Raphael Bize, Jacques Cornuz, Sonja Kahlmeier (2014). Physical activity promotion in the health care setting in Switzerland. Schweizerische Zeitschrift für Sportmedizin und Sporttraumatologie. 62 (2). 19-22.
13. Military service in Switzerland - ch.ch Swiss Authorities. <https://www.ch.ch/military-service-and-civilian-service>
14. Thomas Wyss, Lilian Roos, Fabian Studer, Urs Mäder, Christiane Beuchat, Kaspar Staub (2019). Development of physical fitness performance in young Swiss men from 2006 to 2015. Scand J Med Sci Sports. 2019 Apr; 29(4): 586-596.